

Asia: VN/3884/2020

Korkeakoulutuksen saavutettavuussuunnitelma

Lausunnonantajan näkemykset saavutettavuuden edistämisen tavoitteista

Tavoite 1

-

Lisähuomioita tavoitteesta 1

-

Tavoite 2

-

Lisähuomioita tavoitteesta 2

-

Tavoite 3

-

Lisähuomioita tavoitteesta 3

-

Tavoite 4

-

Lisähuomioita tavoitteesta 4

-

Tavoite 5

-

Lisähuomioita tavoitteesta 5

-

Tavoite 6

-

Lisähuomioita tavoitteesta 6

-

Tavoite 7

-

Lisähuomioita tavoitteesta 7

-

Tavoite 8

-

Lisähuomioita tavoitteesta 8

-

Tavoite 9

-

Lisähuomioita tavoitteesta 9

-

Tavoite 10

-

Lisähuomioita tavoitteesta 10

-

Tavoite 11

-

Lisähuomioita tavoitteesta 10

-

Tavoite 11

-

Lisähuomioita tavoitteesta 11

-

Tavoite 12

-

Lisähuomioita tavoitteesta 12

-

Tavoite 13

-

Lisähuomioita tavoitteesta 13

-

Tavoite 14

-

Lisähuomioita tavoitteesta 14

-

Tavoite 15

-

Lisähuomioita tavoitteesta 15

-

Tavoite 16

-

Lisähuomioita tavoitteesta 16

-

Tavoite 17

-

Lisähuomioita tavoitteesta 17

-

Tavoite 18

-

Lisähuomioita tavoitteesta 18

-

Tavoite 19

-

Lisähuomioita tavoitteesta 19

-

Tavoite 20

-

Lisähuomioita tavoitteesta 20

-

Tavoite 21

-

Lisähuomioita tavoitteesta 21

-

Tavoite 22

-

Lisähuomioita tavoitteesta 22

-

Tavoite 23

-

Lisähuomioita tavoitteesta 23

-

Tavoite 24

-

Lisähuomioita tavoitteesta 24

-

Tavoite 25

-

Lisähuomioita tavoitteesta 25

-

Tavoite 26

-

Lisähuomioita tavoitteesta 26

-

Tavoite 27

-

Lisähuomioita tavoitteesta 27

-

Tavoite 28

-

Lisähuomioita tavoitteesta 28

-

Tavoite 29

-

Lisähuomioita tavoitteesta 29

-

Tavoite 30

-

Lisähuomioita tavoitteesta 30

-

Tavoite 31

-

Lisähuomioita tavoitteesta 31

-

Tavoite 32

-

Lisähuomioita tavoitteesta 32

-

Tavoite 33

-

Lisähuomioita tavoitteesta 33

-

Tavoite 34

-

Lisähuomioita tavoitteesta 34

-

Tavoite 35

-

Lisähuomioita tavoitteesta 35

-

Tavoite 36

-

Lisähuomioita tavoitteesta 36

-

Tavoite 37

-

Lisähuomioita tavoitteesta 37

-

Tavoite 38

-

Lisähuomioita tavoitteesta 38

-

Tavoite 39

-

Lisähuomioita tavoitteesta 39

-

Tavoite 40

-

Lisähuomioita tavoitteesta 40

-

Tavoite 41

-

Lisähuomioita tavoitteesta 41

-

Tavoite 42

-

Lisähuomioita tavoitteesta 42

-

Tavoite 43

-

Lisähuomioita tavoitteesta 43

-

Tavoite 44

-

Lisähuomioita tavoitteesta 44

-

Tavoite 45

-

Lisähuomioita tavoitteesta 45

-

Tavoite 46

-

Lisähuomioita tavoitteesta 46

-

Tavoite 47

-

Lisähuomioita tavoitteesta 47

-

Tavoite 48

-

Lisähuomioita tavoitteesta 48

-

Tavoite 49

-

Lisähuomioita tavoitteesta 49

-

Tavoite 50

-

Lisähuomioita tavoitteesta 50

-

Lausunnonantajan muita huomioita luonnoksesta

Ihmisoikeusliitto lausuu asiassa yleisellä tasolla ja esittää kaikki huomionsa siksi kohdassa Lausunnonantajan muita huomioita.

Korkeakoulutuksen saavutettavuuden lisääminen on yhdenvertaisuuden kannalta tärkeä tavoite. Selvityshenkilön laatimassa esityksessä on kuvattu monipuolisesti saavutettavuuden eri ulottuvuuksia ja näihin tällä hetkellä liittyviä haasteita eri ryhmien kannalta.

Ihmisoikeusliitto toteaa, että koulutukseen liittyvät saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden ongelmat koskevat koko koulutusjärjestelmää. Saavutettavuusvelvoitteiden vahvistaminen korkeakoulutuksessa on positiivista, mutta samalla vain osa ratkaisua.

Saavutettavuussuunnitelmasta mahdollisesti säädettäessä on mietittävä sekä säätelyn terminologista johdonmukaisuutta että sen sisällön suhdetta muuhun yhdenvertaisuutta edistävään lainsäädäntöön. Erityisesti on pohdittava uuden säätelyn suhdetta yhdenvertaisuuslain sisältämiin velvoitteisiin ja yhdenvertaisuuslainsäädännön terminologiaan sekä muuhun lainsäädäntöön, joka liittyy saavutettavuuteen.

Yhdenvertaisuuslaki velvoittaa kaikki oppilaitokset ja koulutuksen järjestäjät edistämään yhdenvertaisuutta kaikilla yhdenvertaisuuslain kattamilla syrjäntäperusteilla. Oppilaitosten tulee myös laatia yhdenvertaisuussuunnitelma. Nykyisellään yhdenvertaisuuden edistämistoimet ja yhdenvertaisuussuunnittelun toteutuvat Ihmisoikeusliiton käsityksen mukaan oppilaitoksissa erittäin vaihtelevasti. Yhdenvertaisuuslaissa tarkoitettua, oppilaitoksen kaikkea toimintaa koskevaa nykytilanteen arviointia ja tehokkaita, räätälöityjä, eri syrjäntäperusteita koskevia edistämistoimia ei useinkaan tehdä, vaan yhdenvertaisuuden edistäminen jää helposti julistuksenomaisten

dokumenttien tasolle. Tämä johtuu pitkälti siitä, että yhdenvertaisuuslain säädökset ovat tältä osin siinä määrin väljät, että ne jättävät oppilaitoksille merkittävän harkintavallan toimenpiteiden yksityiskohtaisuuden osalta. Tässä mielessä uudet konkreettiset oppilaitoksia velvoittavat toimet saavutettavuuden edistämiseksi eri aliedustettujen tai syrjinnälle alttiiden ryhmien osalta ovat paikallaan.

Saavutettavuuden lisäämiseen liittyvistä velvoitteista säädettäessä on kiinnitettävä huomiota johdonmukaiseen terminologiaan. Koulutuspolitiikassa yleensä, kuten myös selvityshenkilön Korkeakoulutuksen saavutettavuus -esityksessä, käsitettä käytetään melko laajassa merkityksessä, koskemaan niin eri sosioekonomisista taustoista tulevien henkilöiden, maahanmuuttajataustaisten tai eri etnisiin ryhmiin kuuluvien henkilöiden, vammaisten ihmisten kuin seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien henkilöidenkin pääsyä korkeakoulutukseen tai yhdenvertaisuutta korkeakoulutuksessa. Toisaalta vammaispolitiikassa ja vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevassa kotimaisessa ja EU-lainsäädännössä sekä YK:n yleissopimuksessa vammaisten henkilöiden oikeuksista saavutettavuus tarkoittaa nimenomaan toimintakykyyn ja vammaan liittyvää saavutettavuutta. Nämä erot saavutettavuuden käsitteen käytössä on otettava mahdollisessa uudessa säätelyssä huomioon niin, että käsitteellinen epäselvyys ei lisääntynyt entisestään.

Saavutettavuustyössä tulee sekä korkeakoulukohtaisesti että säädösvalmistelussa kuulla aliedustettuja ja syrjinnälle alttiita ryhmiä monipuolisesti. Mahdollisissa uusissa velvoitteissa on tärkeää huomioida kattavasti ja konkreettisesti eri syrjintäperusteet ja esimerkiksi alkuperäiskansa saamelaiset. Vammaisten ihmisten osalta on erityisesti otettava huomioon YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen vaatimukset vammaisten ihmisten osallisuudesta heitä koskevaan päätöksentekoon.

Salo Aija
Ihmisoikeusliitto